

Вараксіна О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Полтавської державної аграрної академії*

Перебийніс А. В.

*студент
Полтавської державної аграрної академії*

Varaksina Elena

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Management
Poltava State Agrarian Academy*

Perebyinis Andriyi

*Student
Poltava State Agrarian Academy*

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті визначено важливість управління фінансовими ресурсами підприємства як ключового чинника формування його конкурентоспроможності. Результативність діяльності підприємства, оптимізація його фінансового механізму та забезпечення конкурентних переваг господарюючого суб'єкта передбачають ефективне управління всіма видами його фінансових ресурсів. Наголошено на тому, що ефективність управління фінансовими ресурсами визначається низкою чинників, зокрема наявністю дієвого механізму управління. Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства розкривається через предмет, об'єкт, суб'єкти, групи основних цілей, принципів, методів. Відзначено, що наявність у підприємства ефективної стратегії, що враховує фінансову глобалізацію та альтернативні прогнози зовнішнього й внутрішнього середовища, забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів та формування конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта.

Ключові слова: стратегія, фінансова стратегія, фінансові ресурси, управління фінансовими ресурсами, фінансовий механізм.

Вступ та постановка проблеми. Досі управління фінансовими ресурсами господарюючого суб'єкта є багатограним та вкрай актуальним питанням менеджменту, адже наявність достатньої кількості фінансових ресурсів істотно впливає на результативність діяльності кожного господарюючого суб'єкта. Особливості функціонування української економічної системи визначають необхідність адаптації механізму управління фінансовими ресурсами до сучасних нестабільних умов задля мінімізації ризиків діяльності підприємства. Розроблення та реалізація стратегії, вдосконалення форм управління фінансовими ресурсами мають забезпечити зміцнення фінансового стану підприємства та його платоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці формування загальної стратегії підприємства присвячені фундаментальні роботи І. Ансоффа, О.С. Віханського, Б. Карлоффа, Р.А. Фатхутдінова та інших учених. Дослідженню теоретико-методичного та прикладного характеру проблеми управління фінансовими ресурсами присвячені праці І.Т. Балабанова, І.А. Бланка, О.Д. Василика, А.М. Поддєрьогіна, Е.С. Стоянова, А.Д. Шеремета та інших науковців. Водночас проблема управління фінансовими ресурсами залишається актуальною на сучасному етапі розвитку науки, а дискусійним аспектом залишається питання структури механізму управління фінансовими ресурсами, зокрема структури фінансового механізму управління.

Метою роботи є узагальнення теоретико-наукових засад управління фінансовими ресурсами підприємства.

Результати дослідження. Управління фінансовими ресурсами підприємства посідає центральне місце

в царині сучасного менеджменту та насамперед потребує визначення поняття «фінансові ресурси».

На думку Ю.Д. Батріна, фінансові ресурси підприємства – це частина грошових коштів у формі доходів і зовнішніх надходжень, призначених для виконання фінансових зобов'язань і здійснення витрат із забезпечення розширеного відтворення, що утворюються в результаті виробничо-господарської діяльності господарюючих суб'єктів шляхом отримання грошей за продані товари, вироблені ними, а також мобілізації коштів на фінансовому ринку [1].

Ефективна діяльність виробничого підприємства неможлива без розумного управління фінансовими ресурсами (рис. 1).

І.А. Бланк зазначає, що фінансові ресурси є об'єктом загальної системи фінансового менеджменту підприємства, яка є системою принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів підприємств та організацією обігу його грошових засобів [3, с. 33].

Таким чином, ефективне управління фінансовими ресурсами для підприємства в сучасних умовах є вирішальним фактором результативної виробничо-господарської діяльності, вагомим чинником формування конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта, «що спрямоване на оптимізацію фінансового механізму підприємства, координування фінансових операцій, забезпечення їх впорядкування та точного «балансування»» [4].

Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства розкривається через предмет, об'єкт, суб'єкти, групи основних цілей, принципів, методів (рис. 2).

Рис. 1. Мета та домінуючі цілі управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: [2; 5]

Рис. 2. Структурні елементи механізму управління фінансовими ресурсами

Джерело: [6; 7]

Отже, ефективне управління фінансовими ресурсами здійснюється в межах фінансового механізму. Проаналізований теоретичний матеріал щодо сутності фінансового механізму та управління ним дає змогу відзначити багатогорність досліджуваної проблематики, отже, є очевидним, що структуру фінансового механізму науковці розглядають з різних точок зору.

Традиційно в структуру фінансового механізму включають п'ять таких взаємопов'язаних елементів [8]:

- фінансові методи (фінансовий метод можна визначити як спосіб впливу фінансових відносин на господарюючий суб'єкт, що діє щодо управління рухом фінансових ресурсів; до фінансових методів належать планування, прогнозування, кредитування, оподаткування, страхування тощо);

- фінансові важелі (фінансовий важіль є прийомом дії фінансового методу; до фінансових важелів належать прибуток, доходи, амортизаційні відрахування, фонди цільового призначення, фінансові санкції, орендна плата, процентні ставки за позиками, депозитами, облігаціями, пайові внески, внески до статутного капіталу, портфельні інвестиції, дивіденди тощо);

- правове забезпечення (правове забезпечення функціонування фінансового механізму включає законодавчі акти, постанови, накази та інші правові документи органів управління);

- нормативне забезпечення (нормативне забезпечення функціонування фінансового механізму формують інструкції, нормативи, норми, тарифні ставки, методичні вказівки, роз'яснення тощо);

- інформаційне забезпечення (інформаційне забезпечення функціонування фінансового механізму складається з різної економічної, комерційної, фінансової та іншої інформації).

Вище йшлося про мету управління фінансовими ресурсами, відповідно до якої результативність такого управління насамперед полягає в максимізації прибутку та забезпеченні підвищення ринкової вартості підприємства, тому вважаємо за доцільне доповнити структуру фінансового механізму окремим самостійним елементом, а саме фінансовими індикаторами. До фінансових індикаторів можна включити такі показники, як платоспроможність, ділова активність, ліквідність, бюджетний дефіцит,

пропозиція грошей, реальна ставка відсотка, інфляція, реальний обмінний курс, внутрішній борг. Таким чином, фінансові індикатори дадуть можливість оцінити ефективність використаних фінансових важелів та методів під час управління фінансовими ресурсами.

Важливою під час управління фінансовими ресурсами є наявність у підприємства ефективної стратегії. Стратегічне управління фінансовими ресурсами є поєднанням фінансового та стратегічного аспектів управління виробничим підприємством. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства – це один з найважливіших видів функціональної стратегії, що забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів, що враховує фінансову глобалізацію й альтернативні прогнози зовнішнього та внутрішнього фінансових середовищ [9; 10].

Отже, на основі вищезазначеного можна виділити основні положення формування ефективної стратегії управління фінансами підприємства.

- 1) Будь-яка фінансова стратегія фірми спрямована на головне, а саме збільшення багатства власника (реалізовується через використання доданої вартості, тобто вартість капіталу, що використовується у виробництві, зіставимо з прибутковістю від використання цього капіталу) [11].

- 2) Базова частина стратегії підприємства – це стратегія управління фінансами (головними є правильне пов'язання інтересів власника та мотивація менеджерів). Деякі підприємства використовують збалансовану систему індикаторів діяльності, яка допомагає забезпечити комплексність внутрішнього управління бізнесом, а також спонукає до постійного системного аналізу [12].

Висновки. Отже, проведене дослідження підтверджує, що управління фінансовими ресурсами розглядається як одна з ключових функцій фінансового менеджменту. Важливим напрямом підвищення ефективності діяльності підприємства є вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами. Доповнення структури фінансового механізму окремим самостійним елементом, таким як фінансові індикатори, забезпечить своєчасне та достовірне оцінювання ефективності використаних фінансових важелів та методів управління фінансовими ресурсами. Таким чином, поліпшення конкурентоспроможності підприємства, його стабільне функціонування залежать від виконання згаданих факторів.

Список використаних джерел:

1. Батрін Ю.Д. Особливості управління фінансовими ресурсами промислових підприємств : монографія. Москва : Вища школа, 2002. 315 с.
2. Глазов М.М. Аналіз і діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства : підручник. Санкт-Петербург : Андріївський видавничий дім, 2006. 448 с.
3. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту : у 2 т. Київ : Ніка-Центр, 1999. Т. 2. 512 с.
4. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 71–74.
5. Рудченко І.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. *Сучасні питання економіки і права*. 2011. Вип. 1. С. 16–19.
6. Бердар М.М. Впровадження прогресивних методів управління фінансовими ресурсами підприємств у зовнішньоекономічній діяльності. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 5(84). С. 31–36.
7. Ванькович Д.В. Удосконалення механізму реорганізації управління фінансовими ресурсами підприємств. *Фінанси України*. 2010. № 9. С. 112–117.
8. Курінна О.В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Економіка*. 2013. Вип. 2. С. 140–148.
9. Ансофф І. Нова корпоративна стратегія. Санкт-Петербург : Пітер Ком, 1999. 416 с.
10. Барабанова І.Ю. Створення ефективної системи управління фінансовими потоками на підприємстві. *Економіка. Управління. Культура*. 2012. Вип. 19. С. 12–16.
11. Лукіна Ю.В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. *Фінанси України*. 2006. № 3. С. 113–118.
12. Панченко А.І. Узагальнення моделі статистичної оцінки основних показників діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2005. № 3. С. 133–137.

References:

1. Batrin Yu.D. (2002) Osoblyvosti upravlinnia finansovomy resursamy promyslovykh pidpriemstv : monohrafiia [Features of management of industrial enterprises financial resources : monograph]. Moscow : Vyshcha shkola. (in Russian)
2. Glazov M.M. Analiz ii diagnostyka finansovo-hospodarskoi diialnosti pidpriemstva : pidruchnyk [An analysis is I diagnostics financially economic to activity of enterprise : textbook]. SPb : Andriivskiy publishing house. (in Russian)
3. Blank I.A. (1999) Osnovy finansovoho menedzhmentu : u 2 t. [Bases of financial management : in 2 t.]. Kyiv : Nik-center. (in Ukrainian)
4. Maliy O.G. (2016) Finansovi resursy pidpriemstv ta dzherela yikh formuvannia: teoretychni aspekty [Financial resources of enterprises and source of their forming: theoretical aspects]. *Issues of the day of innovative economy*, no. 2, pp. 71–74.
5. Rudchenko I.V. (2011) Udoskonalennia mekhanizmu upravlinnia finansovomy resursamy pidpriemstva [Improvement of mechanism of management of enterprise financial resources]. *Modern questions of economy and right*, vol. 1, pp. 16–19.
6. Berdar M.M. (2008) Vprovadzhenia prohresyvykh metodiv upravlinnia finansovomy resursamy pidpriemstv u zovnishnoekonomichnii diialnosti [Introduction of progressive methods of management of enterprises financial resources is in foreign economic activity]. *Forming of market relations is in Ukraine*, no. 5(84), pp. 31–36.
7. Van'kovich D.V. (2010) Udoskonalennia mekhanizmu reorhanizatsii upravlinnia finansovomy resursamy pidpriemstv [Improvement of mechanism of reorganization of management of enterprises financial resources]. *Finances of Ukraine*, no. 9, pp. 112–117.
8. Kurinna O.V. (2013) Teoretychni aspekty formuvannia ta vykorystannia finansovykh resursiv pidpriemstva [Theoretical aspects of forming and use of financial resources of enterprise]. *Scientific announcer of Academy of municipal management. Series: Economy*, no. 2, pp. 140–148.
9. Ansoff I. (1999) Nova korporativna stratehiia [New corporate strategy]. SPb : Peter Com. (in Russian)
10. Barabanova I.Yu. (2012) Stvorennia efektyvnoi systemy upravlinnia finansovomy potokamy na pidpriemstvi [Creation of effective control system by financial streams is on an enterprise]. *Economy. Management. Culture*, no. 19, pp. 12–16.
11. Lukina Yu.I. (2006) Formuvannia ta realizatsiia stratehii upravlinnia finansamy pidpriemstva [Forming and realization of strategy of financial management of enterprise]. *Finances of Ukraine*, no. 3, pp. 113–118.
12. Panchenko A.I. (2005) Uzahalennia modeli statystychnoi otsinky osnovnykh pokaznykiv diialnosti pidpriemstva [Generalization of model of statistical estimation of basic performance of enterprise indicators]. *Finances of Ukraine*, no. 3, pp. 133–137.

УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ
КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Аннотация. В статье определена важность управления финансовыми ресурсами предприятия как ключевого фактора формирования его конкурентоспособности. Результативность деятельности предприятия, оптимизация его финансового механизма и обеспечение конкурентных преимуществ хозяйствующего субъекта предусматривают эффективное управление всеми видами его финансовых ресурсов. Сделан акцент на том, что эффективность управления финансовыми ресурсами определяется рядом факторов, в частности наличием действенного механизма управления. Механизм управления финансовыми ресурсами предприятия раскрывается через предмет, объект, субъект, группы основных целей, принципов, методов. Отмечено, что наличие у предприятия эффективной стратегии, которая учитывает финансовую глобализацию и альтернативные прогнозы внешней и внутренней среды, обеспечивает рациональное использование финансовых ресурсов и формирование конкурентоспособности хозяйствующего субъекта.

Ключевые слова: стратегия, финансовая стратегия, финансовые ресурсы, управление финансовыми ресурсами, финансовый механизм.

FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT
AS A KEY FACTOR FOR ENTERPRISE COMPETITIVENESS

Summary. The article identifies the importance of financial resources management of an enterprise as a key factor in shaping its competitiveness. Financial resources of the enterprise ensure the functioning of the economy at the micro-level, the effective activity of the enterprise, its proper development and social component of the enterprise. At the expense of financial resources, the costs of production and sale of goods, works, services, as well as other expenses related to the activity of the enterprise are performed. The main purpose of the formation of financial resources of the enterprise is determined, which is to meet its financial needs fully, which ensure the pace of its sustainable growth in the future. Financial resources management is an integral part of treasury management and is considered as one of the functions of financial management. Financial resources management is a complex and multifaceted process. Effectiveness of the enterprise, optimization of its financial mechanism and ensuring the competitive advantages of the business entity imply effective management of all types of its financial resources. It is noted that the financial condition of the enterprise, its solvency, liquidity, business activity, competitiveness are in direct proportion to the sufficient amount of financial resources. It is emphasized that the effectiveness of financial resources management is determined by a number of factors, including the existence of an effective management mechanism. The mechanism of financial resources management of the enterprise is revealed through the scope, object, subjects, and groups of basic goals, principles, and methods. It is noted that the existence of an effective strategy, taking into account financial globalization and alternative forecasts of the external and internal environment, ensures the rational use of financial resources and the formation of competitiveness of the business entity. The essence of an effective financial resources management strategy is to increase the owner's capital and optimally meet his/her needs regarding the enterprise's activities.

Key words: strategy, financial strategy, financial resources, financial resources management, financial mechanism.